

Dönem: 23

Yasama Yılı: 2

TBMM

(S. Sayısı: 25)

**Adalet ve Kalkınma Partisi Grup Başkanvekili Hatay
Milletvekili Sadullah Ergin, Cumhuriyet Halk Partisi Grup
Başkanvekili İzmir Milletvekili Kemal Anadol, Milliyetçi
Hareket Partisi Grup Başkanvekili İzmir Milletvekili Oktay
Vural ve Demokratik Toplum Partisi Grup Başkanvekili
Van Milletvekili Fatma Kurtulan'ın; Türkiye Büyük Millet
Meclisi İçtüzüğünde Değişiklik Yapılması Hakkında İçtüzük
Teklifi ve Anayasa Komisyonu Raporu (2/13)**

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğünde Değişiklik Yapılması Hakkında İçtüzük Teklifi ve gerekçesi ilişikte sunulmuştur.

Gereğini arz ederiz.

01/10/2007

Sadullah Ergin

Kemal Anadol

Hatay

İzmir

AK Parti Grup Başkanvekili

CHP Grup Başkanvekili

Oktay Vural

Fatma Kurtulan

İzmir

Van

MHP Grup Başkanvekili

DTP Grup Başkanvekili

GENEL GEREKÇE

Anayasa'nın "Başkanlık Divanı" başlıklı 94 üncü maddesinde, Türkiye Büyük Millet Meclisi (TBMM) Başkanlık Divanı için bir yasama döneminde iki seçim yapılacağı ve ilk seçilenlerin görev süresinin iki yıl, ikinci devre için seçilenlerin görev süresinin üç yıl olacağı öngörülmüştür. Anayasa'nın "Toplanma ve tatil" başlıklı 93 üncü maddesinde ise TBMM'nin her yıl Ekim ayının ilk günü kendiliğinden toplanacağı belirtilmiştir. Anayasa'nın 93 üncü maddesine uygun olarak İçtüzüğün 4 üncü maddesinde TBMM'nin her yıl Ekim ayının birinci günü çağrısız toplanacağı öngörülmüştür. Ancak İçtüzüğün üçüncü maddesi yeni seçilen TBMM'nin seçim sonuçlarının açıklanmasından itibaren beş gün içinde toplanmasını zorunlu kılmıştır. Yeni seçilen TBMM'nin Ekim ayının birinci günü toplanması olanaklı olmadığından, ilk yasama yılının farklı bir tarihte başlayacağı açıktır. Bu durumda bir yasama döneminin ilk yasama yılı ile ilk seçim yılının çakışması neredeyse olanaksızdır. Uygulamada bu sorunu çözmek için ilk yasama yılının başlangıcı TBMM'nin toplandığı ilk gün olarak kabul edilmekte ve ikinci yasama yılı ancak 1 Ekimde başlatılabilmektedir. Böyle olunca ilk yasama yılı 1 yıldan daha kısa sürmekte ve ilk seçim yılının yasama yılından artan bölümü altıncı yasama yılı olmaktadır. Sonuç olarak da ilk seçilen başkan iki yıldan daha az bir süreyi kapsayan iki yasama yılı için başkanlık yapmaktadır. İkinci devre için seçilen başkanın ise üç yıldan fazla bir süreyi kapsayan dört yasama yılı için mi yoksa sadece üç yasama yılı için mi başkanlık yapacağı sorun oluşturmaktadır. İkinci seçilen başkanın üç yasama yılı görev yapması halinde altıncı yasama yılında kimin başkanlık yapacağı yeni bir tartışmanın konusunu oluşturmaktadır. Dolayısıyla bu uygulamanın Anayasa ile bağdaştığı söylenemez.

Aynı sorunu dikkate alan 1924 Anayasası bu soruna bir çözüm getirmeye çalışmıştır. Söz konusu Anayasa, seçimlerden yasama yılının başlangıcı olan Kasım ayına kadar geçen süreyi “olağanüstü toplantı” biçiminde adlandırarak bu süreyi yasama yılı hesabında dikkate almamıştır. Böylece 1924 Anayasası, dört seçim yılının beş yıla dönüşmesini engellemiş ve ilk seçilen başkanın “olağanüstü toplantı” olarak adlandırdığı süre boyunca başkanlık yapmasını öngörmüştür. Bu durumda son seçilen başkanın da bir yıldan az bir süre görev yapması, kendiliğinden Anayasa buyruğu haline gelmektedir.

1982 Anayasası ise seçim dönemini beş yıl olarak tanımlamış ve bu sürenin yasama yılının başına kadar geçecek bölümünün başka bir adla adlandırılmasına olanak tanımamıştır. Anayasada belirlenen süre beş yıldır ve Anayasa açısından önemli olan seçilen Başkanlık Divanının iki ve üç yıllık iki devre için görev yapmasıdır. Başkanlık divanının, bu sürenin altında ve üstünde görev yapmasıyla sonuçlanacak her düzenleme Anayasaya açıkça aykırı olacaktır. Diğer bir anlatımla ilk yasama yılının başlangıcının, olağan yasama yılının başlangıcı ile örtüşmemesi ve ilk yasama yılının bir yıldan az sürmesi, Anayasada öngörülen sürenin kısaltılmasına dayanak alınamaz. Tam tersine yapılacak düzenlemenin Anayasaya uygun hale getirilmesi gerekir. Bu açıdan bakıldığında, İçtüzükte ilk seçilen TBMM Başkanının ve Başkanlık Divanının iki yıldan az süreyle görev yapmasına neden olan düzenlemenin Anayasaya açıkça aykırı olduğu ve İçtüzükte Anayasaya aykırı olan bu düzenlemenin Anayasaya uygun hale getirilmesinin bir zorunluluk olduğu konularında kuşku yoktur. Anayasadaki süre bağlayıcı bir süredir ve bu sürenin İçtüzüğe yansıtılması gerekir.

Bu amaçla TBMM Başkanının seçimi ile ilgili madde gözden geçirilmiş ve Anayasaya aykırılık giderilmiştir. Düzenleme ile TBMM Başkanları ve Divanların görev süresi “yasama yılı” olarak değil Anayasaya uygun biçimde “yıl” olarak tanımlanmıştır.

Değişiklik teklifi ile başkanlık divanı ile komisyonların seçim süresi de Başkanın görev süresiyle ilgili olarak yapılan değişikliğe paralel olarak yasama yılı yerine Anayasaya uygun olarak “yıl”la tanımlanmaktadır. Ancak seçim tarihinde Meclisin tatilde olması halinde, boşluk oluşmasını önlemek amacıyla görev süresi yasama yılının sonuna kadar uzatılmaktadır.

Teklif, bu amaçlarla İçtüzüğün ilgili maddelerinde değişiklik yapmaktadır.

MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1- TBMM Başkanı, Başkanlık Divanı ve Komisyonların görev süresi Anayasaya uygun olarak yeniden düzenlenmektedir.

Madde 2- Yürürlük maddesidir.

Madde 3- Yürütme maddesidir.

Anayasa Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Anayasa Komisyonu

Esas No.: 2/13

4.10.2007

Karar No.: 2

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Başkanlıkça 3/10/2007 tarihinde esas komisyon olarak Anayasa Komisyonuna havale edilen “Adalet ve Kalkınma Partisi Grup Başkanvekili Hatay Milletvekili Sadullah Ergin, Cumhuriyet Halk Partisi Grup Başkanvekili İzmir Milletvekili Kemal Anadol, Milliyetçi Hareket Partisi Grup Başkanvekili İzmir Milletvekili Oktay Vural ve Demokratik Toplum Partisi Grup Başkanvekili Van Milletvekili Fatma Kurtulan’ın; Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğünde Değişiklik Yapılması Hakkında İçtüzük Teklifi” (2/13) Komisyonumuzun 4/10/2007 tarihli toplantısında görüşülmüştür.

Teklif; Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı, başkanvekillikleri, katip üyelikleri ve idare amirlikleri ile komisyonların görev süresi Anayasaya uygun olarak “yasama yılı” yerine “yıl” şeklinde yeniden düzenlenmektedir. Teklifte, ayrıca seçim tarihinde Meclisin tatilde olması durumunda boşluk oluşmaması için görev süresi bu makamlar bakımından yasama yılının sonuna kadar uzatılmaktadır.

Teklifin, Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü’nün 36 ncı maddesi gereğince, havale tarihinden itibaren kırksekiz saat geçmeden Anayasa Komisyonunda görüşülmesi Danışma Kurulunca tavsiye edilmiştir.

Teklifin geneli üzerindeki görüşmelerde, gerekçesinin oldukça yeterli olduğu, Anayasanın 94 üncü maddesinde yer alan düzenlemenin Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğüne yansıtılması amacını taşıdığı ifade edilmiştir. Türkiye Büyük Millet Meclisi gibi yasal düzenlemeyi yapan bir kurum için bu çelişkinin şimdiye kadar giderilmemesi bir eksikliktir. Seçimin yapılacağı tarihte Meclisin tatilde olması durumunda görev süresinin o yasama yılının sonuna kadar devam etmesi şeklindeki düzenlemenin Anayasaya aykırılık teşkil edeceği bazı üyelerimizce ifade edilmiş ve bu görüş doğrultusunda Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü’nün 10, 11 ve 20 nci maddelerine eklenmesi öngörülen cümle madde metninden çıkarılmış, madde bu doğrultuda düzenlenerek oy birliği ile kabul edilmiştir.

Teklifin yürürlük ve yürütmeyi düzenleyen 2 ve 3 üncü maddeleri ile tümü oya sunulmuş ve Komisyonumuzca oy birliği ile kabul edilmiştir.

Raporumuz, Genel Kurulun onayına arz edilmek üzere Yüksek Başkanlığa saygı ile sunulur.

Başkan	Sözcü	Kâtip
<i>Burhan Kuzu</i>	<i>Ayşe Nur Bahçekapılı</i>	<i>Ayhan Sefer Üstün</i>
İstanbul	İstanbul	Sakarya
Üye	Üye	Üye
<i>Hakkı Suha Okay</i>	<i>Mehmet Daniş</i>	<i>Mahmut Durdu</i>
Ankara	Çanakkale	Gaziantep
Üye	Üye	Üye
<i>H. Hasan Sönmez</i>	<i>Haydar Kemal Kurt</i>	<i>Süleyman Nevzat Korkmaz</i>
Giresun	Isparta	Isparta

Türkiye Büyük Millet Meclisi

(S. Sayısı: 25)

Üye	Üye	Üye
<i>Sadık Yakut</i>	<i>Turgut Dibek</i>	<i>Hasan Kara</i>
Kayseri	Kırklareli	Kilis
Üye	Üye	Üye
<i>Atilla Kart</i>	<i>Faruk Bal</i>	<i>Hüsnü Tuna</i>
Konya	Konya	Konya
Üye	Üye	Üye
<i>İsmail Bilen</i>	<i>Behiç Çelik</i>	<i>Suat Kılıç</i>
Manisa	Mersin	Samsun
	Üye	
	<i>Mustafa Çetin</i>	
	Uşak	

ADALET VE KALKINMA PARTİSİ GRUP BAŞKANVEKİLİ HATAY MİLLETVEKİLİ SADULLAH ERGİN, CUMHURİYET HALK PARTİSİ GRUP BAŞKANVEKİLİ İZMİR MİLLETVEKİLİ KEMAL ANADOL, MİLLİYETÇİ HAREKET PARTİSİ GRUP BAŞKANVEKİLİ İZMİR MİLLETVEKİLİ OKTAY VURAL VE DEMOKRATİK TOPLUM PARTİSİ GRUP BAŞKANVEKİLİ VAN MİLLETVEKİLİ FATMA KURTULAN'IN TEKLİFİ

ANAYASA KOMİSYONUNUN
KABUL ETTİĞİ METİN

**TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İÇTÜZÜĞÜNDE DEĞİŞİKLİK YAPILMASI
HAKKINDA İÇTÜZÜK TEKLİFİ**

MADDE 1- 5.3.1973 tarihli ve 584 Karar numaralı Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 10 uncu maddesinin birinci, 11 inci maddesinin beşinci ve 20 nci maddesinin son fıkralarında yer alan “yasama yılıdır.” ibareleri “yıldır.” biçiminde değiştirilmiş ve 10 uncu maddesinin birinci fıkrasının, 11 inci maddesinin beşinci fıkrasının sonuna aşağıdaki cümle eklenmiş; 20 nci maddesinin son fıkrasının son cümlesi, aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Ancak, seçimin yapılacağı tarihte Meclis tatilde ise, görev süresi, o yasama yılının sonuna kadar devam eder.”

MADDE 2- Bu İçtüzük hükümleri, yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3- Bu İçtüzük hükümleri, Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından yürütülür.

**TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İÇTÜZÜĞÜNDE DEĞİŞİKLİK YAPILMASI
HAKKINDA İÇTÜZÜK TEKLİFİ**

MADDE 1- 5.3.1973 tarihli ve 584 Karar numaralı Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 10 uncu maddesinin birinci, 11 inci maddesinin beşinci ve 20 nci maddesinin son fıkralarında yer alan “yasama yılıdır.” ibareleri “yıldır.” biçiminde değiştirilmiştir.

MADDE 2- Bu İçtüzük yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3- Bu İçtüzük hükümleri, Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından yürütülür.

